

світової громадської думки, які створюють характерні стилістично марковані лексеми, словосполучення і кліше.

Отже, медіатексти офіційного різновиду субконтенту в середині минулого століття були провідниками офіційного дискурсу, ідеології боротьбизму (О. Г. Тодор називає слово *боротьба* актуальним у словосполученнях мови ЗМІ 50–80-х рр. XX ст. [4, с. 68]) й утвердження у мовній свідомості спільноти позитивних образів влади, народу.

Список використаної літератури:

1. Єрмоленко С. Я. Нариси з української словесності: стилістика і культура мови / С. Я. Єрмоленко. — К. : Довіра, 1999. — 431 с.
2. Зарецький О. В. Офіційний та альтернативний дискурси. 1950–80-ті роки в УРСР / О. В. Зарецький. — К. : Інститут української мови НАН України, 2008. — 443 с.
3. Maslow A. Self-actualizing and Beyond [Електронний ресурс] / A. Maslow // Challenges of Humanistic Psychology. N. Y., 1967. — Режим доступу до ресурсу : <http://www.psychology.ru/library/00037.shtml>
4. Najnowsze dzieje językuw słowiańskich. Українська мова 1945–1995 рр. / за ред. С. Я. Єрмоленко. — Opole, 1999. — 268 с.

КИСЕЛЬОВА А. А.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
кандидат філологічних наук, доцент кафедри прикладної лінгвістики

МОВНА ІНТЕРФЕРЕНЦІЯ У ТЕКСТАХ СУДОВИХ РІШЕНЬ

Відповідно до ст. 10 Закону № 3018-III, українська мова є мовою судочинства, а всі судові документи мають бути укладені українською мовою, зокрема послуговуючись офіційно-діловим її стилем, який має характеризуватися послідовністю і точністю викладу фактів, документальністю, емоційно-експресивною нейтральністю висловів та, безумовно, нормативністю мовних засобів. Однак судові рішення, що наявні у публічному доступі на сайті Єдиного державного реєстру судових рішень, у більшості випадків аж ніяк не відповідають вищезазначеним вимогам, оскільки містять істотну кількість помилок, пов'язаних із недотриманням мовних норм. Найочевиднішим й найважливішим джерелом таких помилок, на нашу думку, є мовна інтерференція, визначена Л.І. Баранниковою як “зміна в структурі або елементах структури однієї мови під впливом іншої”, що у наших реаліях означає несвідоме накладання мовних норм російської мови на українську і призводить до виникнення “суржику” (зазвичай притаманного усному мовленню) у документах офіційно-ділового стилю.

Об'єктом дослідження є судові мовлення, предметом — знайдені в ньому випадки невідповідності нормам української мови.

Фактичним матеріалом стали тексти 50 судових рішень, представлених у широкому доступі на сайті “Єдиний державний реєстр судових рішень”.

Проаналізувавши тексти 50 судових рішень, які були складені та ухвалені судами Одеської, Миколаївської, Львівської, Харківської, Сумської та Полтавської областей, ми знайшли цілу низку помилок, на всіх рівнях мовної системи. У даній роботі, проте, звернемо увагу саме на ті, що спричинені впливом норм російської літературної мови, зокрема офіційно-ділового її стилю, на таких рівнях:

1. Вживання слів, яких не існує в українській мові чи вживання слів у хибному значенні. *[Згідно з ч. 3 ст. 105 ГПК України, постановою набирає законної сили з дня її прийняття...]*, хоча нормативними, на відміну від “вступает в законную силу”, є варіанти “набути законної сили” чи “набути сили закону”, залежно від конкретного значення звороту; *[...відзив на позовну заяву з викладенням мотивів повного або часткового відхилення вимог позивача з посиланням на діюче законодавство...]* (тут і далі — пунктуація та орфографія прикладів збережена), де слово “діюче” (від рос. “действующее”) має бути замінено словом “чинне”; *[Слід зазначити, що скаргником невірно здійснюються арифметичні розрахунки...]*, незважаючи на тлумачення слова “вірно” як “відданий, який не зраджує”, що є вужчим за російське “верный”; *[Роз'яснити право на подачу до апеляційного суду заперечень на апеляційну скаргу в письмовій формі в строк до 10 червня 2016 року...]*, оскільки російське “срок” мало в даному випадку бути замінене українським “термін” (“певний момент у часі, з настанням якого пов'язана дія чи подія, яка має юридичне значення”); *[...але щодо яких суд вирішив питання про їх права та обов'язки...]* та *[...що після смерті ІНФОРМАЦІЯ_1 р. їх батька ОСОБА_3 відкрилась спадщина...]* як приклад нерозрізнення форми Родового відмінка особового займенника “вони” — “іх” та присвійних займенників “іхній, їхня, їхнє, їхній”. Останні є нормативними для української мови на відміну від російської, де вважаються просто-рідною вимовою; *[...на протязі двох років...]* там, де належить вживати “протягом”, бо “на протязі” (укр.) перекладається як “на сквозняке” (рос.); *[...виходячи з об'єктивних обставин, як-то майновий стан заявника тощо, та не являється обов'язком суду...]* як випадок буквального перекладу, замість “є”.

2. Сполучення та узгодження слів із порушенням норм української мови. *[...перебіг строку подання касаційної скарги на постанову апеляційного господарського суду починається з наступного дня після прийняття відповідної постанови...]*, що є дослівним перекладом “течение срока” (рос.), тоді як українське термін має значення “певний період у часі, зі впливом якого пов'язана дія чи подія, яка має юридичне значення” і не потребує в даному контексті додаткових слів; *[Як доказ неоднакового*

застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм процесуального права...], де помилка є результатом комбінування українського “тих самих” (яке і є правильним варіантом) і російського “одних и тех же”; [За таких обставин колегія не приймає до уваги наведене відповідачем у клопотанні...], яке представляє одну з найпоширеніших помилок російсько-української інтерференції, бо в українській мові такі слова, як “увага”, та “участь” сполучаються із дієсловом “брати”; [Судом встановлено...] та [...відповідачем до апеляційної скарги було надано докази сплати судового збору (квитанці від 29.12.2015 № 173).], що ілюструє розповсюджену практику помилково вживати в українській мові безособові форми дієслова на -но, -то у поєднанні із називанням діяча в орудному відмінку. Наведене є нормативним в російській мові, але в українській вживання таких форм доречне лише у випадку, коли дію виконує невідома або неназвана особа.

3. неправильне вживання прийменників – передавання їх кальками відповідних похідних прийменників російської мови чи використання їх із неправильними формами іменників. [Заслухавши пояснення представника позивача та дослідивши письмові докази по справі, суд приходить до висновку...] – у першому випадку варто вживати прийменник “у” (“у справі” (укр.) – “по делу” (рос.)), а в другому – безприйменникову конструкцію “дійти висновку” замість калькування російського “приходить к выводу”; [Справу просить розглянути у його відсутності...] – в цьому контексті сполучення “у відсутності” (давальний відмінок) має інше значення, відмінне від “за відсутності” (родовий відмінок); [...досудове розслідування здійснено у порушення вимог...], де вислів також є кількою з російської і має бути замінений на “на порушення вимог”; [Справу призначити до розгляду в засіданні 02.09.99 на 11-25 год. по вул. Личаківська, 81...] нормативним прийменником в цьому контексті є “на”, проте в офіційно-діловому стилі конструкцію варто було б замінити на “за адресою”; [Відповідно адміністративного протоколу...] та [...у відповідності до ч. 2 ст. 194 КПК України...] суперечать нормі, за якою незмінними прийменниковими конструкціями є “відповідно до” та “у відповідності з”.

Наведені помилки через свою природу найчастіше залишаються непоміченими та продовжують поширюватись у професійному мовленні юристів, що увиразнює значущість подальших розробок цієї теми та розповсюдження отриманих результатів.